

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Dombóvári Szigeterdő (régebben: Béke park TT)

Utoljára módosítva: 2013-08-15 17:31:17

Megye: Tolna

Községhatár: Dombóvár

A terület kiterjedése: 4.8 hektár

Védetté nyilvánítás év: 1976

GPS koordináták: 46,36570; 18,13720

Felmérést végző személy(ek) neve: Nagy Sándor

E-mail címe(k): mme28@t-online.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A település központjából a Szabadság utca-Dózsa György utca- Katona József utca - Erdősor utcán, vagy a Gyenis Antal utcán lehet közúton megközelíteni. A parkot sétautakon lehet bejárni.

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.):

A legnagyobb területű városi park a Szigeterdő, mely a Gyenis Antal utca és az Erdősor utca között helyezkedik el, a környék legidősebb faállományát itt találjuk. A védett maradványerdő a Kapos ártere feletti teraszon alakult ki. Területe az elmúlt évszázadban elsősorban a vasút terjeszkedése miatt - pályabővítés, gazdasági épületek, sportcsarnok, sportpályák és a családi házak építése - állandóan csökkent. Az egykor 10 hektáros mocsárerdő területe ma csak 5 hektár. A 90-170 éves faállomány jellegzetes képviselői a kocsányos tölgy, magas kőris és a mezei juhar. A közpark 1971-től élvez védelmet, a védetté nyilvánítást követően 1973-ban helyezték el Horvay János által készített szoborcsoportot, mely további fakivágással járt. A Kapos és árterületének vízszabályozásával a talajvízszint itt is erősen lecsökkent, ezzel a parkerdő vízellátása, de különösen a kocsányos tölgyek is veszélybe kerültek. A parkosításnak köszönhetően díszcserjék, örökzöldek és további fafajok ültetésére került sor, mely újabb madárfajok megtelepedését, fészkelését tette lehetővé. Az utakkal felsabdalt „Szigeterdő” cserjeállománya 1980-ban úgy veszített összterületéből, hogy fajgazdagsága nőtt. Ahhoz, hogy a 30 évvel ezelőtti gazdag madárvilág visszatérjen, legalább egy hektárnyi területtel kellene növelni a cserjeállományt. A természetes növényzet átalakításával kialakított park gazdag élővilága és számos kultúrtörténeti emléke miatt kapott védelmet. A közpark a város lakóinak kedvelt pihenőhelye. Napjainkban a Szigeterdő legjelentősebb madártani értéke lehetne az 1958-ban felszámolt gólyatelep. 1958-ig 15 gólyapár költött az óvoda udvarán lévő tölgyfákon (dr. Vörös Zsigmond tanár, szóbeli közlése). Az utolsó fehér gólya költés - már az óvodán kívül - 1982-ben volt a parkban. Jelenleg a parkerdőben 18 rendszeresen és 13 alkalmilag költő madárfajjal találkozhatunk. Faunisztikai érdekesség a macskabagoly és füles kuvik alkalmi költése az idős fák üregeiben és a költőládákban. A sűrű cserjék és bokrok között fülemülék, poszáták, vörösbegek költenek. Az egyre szaporodó énekes- és feketeterigók az idősebb fákra felfutó borostyánban és a tujákban találnak fészkelőhelyet. A fák lombkoronájában örvös galamb, szarka, vetési varjú (elhagyott fészkeikben erdei fülesbagoly), sárgarigó, erdei pinty,

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

meggyvágó költ minden évben. Az idősebb fák odvaiban, repedéseiben cinegék, fakúszok, csuszkák, seregélyek, harkályok nevelik fiókáikat. Táplálkozóként és őszi-, téli madárvendégként olyan ritka madárfajokkal találkozhatunk, mint a csonttollú, süvöltő, léprigó, kis- és kormos légykapó, kerti geze, búbos banka, berki tücsökmadár, zöld küllő és fekete harkály. Téli időszakban tömegesen érkeznek a fagyöngy, tűztövis, hóbogyó, kőris és juhar termésére a pinty- és rigóféléknek. Őket követi a vadászó karvaly és a héja. A természetközeli erdőréssz központi részén egy angolkertet alakítottak ki 1973-ban, hogy a Horvay szoborcsoportot el tudják helyezni. A parkban díszcserjék, hóbogyó, hibiszkusz, örökzöld és lombhullató díszfák, japánakác, páfrányfenyő, liliumfa, tulipánfa egyaránt előfordulnak. Az elmúlt évtizedekben a park kezelése nem egységes szempontok alapján történt, így annak állapota kertépítészeti szempontból romlott. A korai juharokból álló facsoportot a fagyöngy fertőzöttsége miatt kellett kitermelni az ezredforduló után. Hiba, hogy a rendszerváltás után megszűnt vasúti óvoda területrészt nem csatolták vissza a látogatható területhez, így kb. egy hektár magánkézbe került, amit közel tucatnyi 120-150 éves magas kőris és kocsányos tölgy fennmaradásába került (kivágták). Jelenleg a parkban rendszeres elvégzik a legszükségesebb fenntartási munkákat, és megkezdődött a tervszerű fejlesztése is, amit egy teljes körű állományfelmérés (térkép, kor, egészségi állapot, fajösszetétel) előzött meg. Továbbra is gond, a közeli lakóházak miatt alacsonyan tartott talajvízszint, ami elsősorban a kocsányos tölgyeket veszélyezteti. A park délnyugati szélén álló vár és lakótorony a XIII. században épült. A fa- és téglapítményeket árok és földsánc övezte. Az erődítmény a XVI században pusztult el egy tűzvész során. Az ásatások során egy 10×10 m alapterületű, 2,5m falvastagságú, téglából épült lakótorony alapjait tárták fel. A torony építéséhez szükséges téglát helyben égették ki. A téglaréteget maradványait szintén megtalálták. A kiemelkedően valószínűleg már a vár építése előtt a X-XI. században megtelepedett az ember, amire a feltárások során talált földbe mélyített ház és hulladékgyűjtők utalnak. A műemlék védelem alatt álló lakótorony 2004-ben helyreállították, állandó kiállítás anyagának megtekintéséhez a Polgármesteri Hivatalban kell vezetőt kérni. A lakótorony külső peremére költőláda került, hogy a gyöngybagoly, vagy a macskabagoly megtelepedhessen. A Szigeterdőt négy értéke miatt érdemes felkeresni: az 1848-as első független magyar kormányt ábrázoló szoborcsoport, a 2004-ben helyreállított lakótorony, a 100-170 éves tölgy-kőris-juhar maradványerdő és gazdag madárvilága miatt.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

66 % Erdő

14 % Gyep

8 % Cserjés

% Vizes terület

12 % Egyéb

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
J6 Liget, láperdő-(kocsányos tölgy-magas kőris-mezei juhar)

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket):

Egyéb típus: Egyéb típus: vállalkozói kezelés szerződés szerint (fünyírás, a sétautak gondozása, a veszélyes ágak eltávolítása, visszatelepítés, parkosítás)

Jellemzőik, intenzitás: évente többször

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Bemutató, Kaszálás, Vízelvezetés, Faj visszatelepítés,

Egyéb típus:

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özőnfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Kevés

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Nincs

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Nincs

Keskenylevelű ezüstfa: Nincs

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg):

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Nem

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Nem

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? -

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Igen

Darabszám: 1

Állapotuk: jó

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadettető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

faj neve védett fokozottan védett natura 2000 faj állománya Nagy hőscincér x x Szarvasbogár x x Barna varangy x Zöld varangy x Fali gyík x Karvaly x Egerészölyv x Kakukk x Füleskuvik x x költ, vonuló Macskabagoly x költ Erdei fülesbagoly x 1-2 pár költ Búbos banka x vonul Nyaktekercs x 1 pár költ Zöld küllő x x kóborló Fekete harkály x x kóborló, táplálkozó Nagy fakopáncs x gyakori költő Vörösbecg x költ, vonul fülemüle x x költ házi rozsdafarkú x költ Feketerigó x gyakori költő faj Énekes rigó x gyakori költő faj Fenyőrigó x téli vendég Léprigó x téli vendég Szőlőrigó x ritka téli vendég kerti geze x rend. vonuló Kerti poszáta x vonul Kis-barátka x költő Sisegő-, Fitisz, Csilpcsalp fziike x vonul Sárgafejű királyka x vonul Szürke légykapó x költ Örvös-, kormos légykapó x vonul őszapó x költ Barát-, széncinege x költ Fenyvescinege x téli vendég Csuszka x költ Függőcinege x költ Sárgarigó x költ Erdei pinty x költ Zöldike x költ Csíz x téli vendég Süvöltő x téli vendég Meggyvágó x költ Mókus x Mezei-Keleti-, Erdei cickány x

5. Egyéb észrevétel